

NOVI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2468

"EL NUEVO PERIODICO"

REDACCION Y ADMINISTRACION: BUENOS AIRES, Lavalle 341, Esqr. 316. 31 - Retiro 5839

Leto L

BUENOS AIRES, 18. AVGUSTA 1934

št. 46

NAROČNINA: Za Juž. Ameriko in za celo leto \$ arg. 5.—, za pol leta 2.50.— Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs. LIST IZHAJA OB SOBOTAH

V NEMČIJI BODO IME- JI JUTRI PLEBISCIT

Velika propaganda za Hitlerja po vsem Reichu — Kako gleda inozemstvo na to "ljudsko glasovanje" — Oporoka umrlega predsednika maršala von Hindenburga

Jutri, v nedeljo, so bo vršilo v Nemčiji takozvano "ljudsko glasovanje", ki ga je po Hindenburgovi smrti odredil Hitler pod pretvezo, da se mora ljudstvo izreči, ali soglašajo s tem, da se funkcije državnega predsednika in državnega kancelarja združijo v eni sami osebi, v "državnem vodji" — Reichsführerju — in ali naj bo ta državni vodja Hitler.

Ves državni in strankarski hitlerjevski aparat je bil ta teden mobiliziran za veliko propagando, ki se je vršila po vsej Nemčiji. Govorniki, med njimi v prvi vrsti minister za propagando Goebbels, so hvalili Hitlerjeve vrline ter slikali "führerja" kot rešitelja Nemčije. Pozabili pa tudi niso opozoriti volilcev, da bo vsak, ki bo glasoval proti Hitlerju, smatran za sovražnika države.

Radi prilik, ki vladajo danes v Nemčiji, je že v naprej gotovo, kakšen izid bo ta "plebiscit" imel in mu zato inozemstvo ne pripisuje prav nobene važnosti. V notranjosti utegne služiti kot sredstvo za navduševanje Hitlerjevih pristašev in pa kot kontrola nad onimi nasprotniki sedanjega režima, ki imajo še

HABSBURŠKI MANEVRI

Poslednji dogodki v Avstriji so vzbudili v članih bivše habsburške cesarske hiše nava upanja, da je morda vendarle napočil čas, ko bo treba reševati avstrijsko ljudstvo s cesarske hiše nava, upanje, da je Zita je brž hitela v Italijo navduševati italijanske kroge, ki bi itak radi videli, da bi Avstrijci spet dobili cesarja, ker bi to rešilo Italijo za dolgo vrsto let nevarnosti, da se Velika Nemčija prikaže na njenih mejah. Vprašanje zopetnega ustoličenja Habsburgovcev na Dunaju pa ne zavisi samo od Italije, marveč tudi od drugih vlasti in ne v zadnji vrsti od Male antante, ki dolej še ni imela razloga, da bi svoje odklonilno zadržanje v tem vprašanju spremenila.

Habsburgovci so si zagotovili propagandista za svojo stvar tudi v osebi bivšega španskega kralja Alfonza, ki je potoval v Jugoslavijo in se baje sestane na Bledu s kraljem Aleksandrom, katerega bo skušal sprijazniti z mislijo o povratku Habsburžanov na Dunaj.

Iz Londona zagotavljajo, da je družina Bourbon-Parma sklenila uporabiti, če bi bilo treba tudi vse svoje premoženje, ki a cenijo na 100 milijonov dolarjev, da se le uresniči načrti za Ottonovo ustoličenje na dunajskem cesarskem prestolu. Gotovo so izračunali, da bi se ta investicija izplačala...

VIHAR NAD BEOGRADOM

Pretekli torek je divjal nad Beogradom silen orkan, ki je dosegel brzino od skoro sto kilometrov na uro. Ta brzina vetra bi na pr. za Trst ne pomenila nič izrednega, saj doseže kraška burja tudi do 130 km na uro, v Beogradu pa prebivalstvo na kaj takšnega ni navajeno in je orkan radi tega vzbudil precejšnjo paniko. Ljudje so se zbal, da se jim poderejo hiše nad glavami ter so radi tega začeli bežati na prosto.

Vihar je močno besnel in je znatno poškodoval nekatere hiše, izril je iz zemlje mnoga drevesa, s koreninami vred, ter poškodoval telefonske in brzojavne napeljave.

Neka hiša se je podrla in so ruševine pokopale v njej stanujočo žensko, dočim je bilo neko dekle težko ranjeno. Mnoge ljudi je vihar zasačil, ko so se kopali v Donavi, pa so kar v kopalnih oblekah začeli bežati proti mestu. Deset ljudi, ki jih je orkan presenetil v vodi, poročajo. Povzročeno škodo cenijo na več milijonov dinarjev.

da bo ta oporoka vplivala na mnoge Nemce, da bodo jutri oddali glasove za Hitlerja, dasi tega morda sicer ne bi bili stori-

RADI ČESA SE V RIMU JEZIJO

Rimski "Messaggero" je objavil fotografsko kopijo neke razglednice, o kateri pravi, da so jo Nemci močno razširili po vsej Jugoslaviji, posebno pa v onih krajih, ki so blizu italijanske meje. Na razglednici je "Zemljevid Velike Nemčije v letu 1935", ki obsega Gdansko, Amsterdam, Bruselj, Strasbourg, Bern, Trident, Dunaj, Varšavo in Krakovo, Julijska krajina in slovenski del Koroške pa sta na zemljevidu pod Jugoslavijo. "Messaggero" se jezi, da delajo nemški nacionalni socialisti na takšne račine propagando proti Italiji ter da si skušajo pridobiti simpatije Jugoslovancev.

CHILE IN PARAGUAY

Chile in Paraguay se še nista pobatala. Vlada v Asuncionu je sicer poslala v Santiagu noto, v kateri poudarja, da se nikakor ne strinja z napadi, ki so jih objavili listi, vendar pa chilski zunanji minister s tem še ni zadovoljen in zahteva, naj Paraguay javno izjavi, da zupna v nevtralnem zadržanju chilske vlade ter jo prosi, naj še nadalje posreduje za poravnavo chacovskega spora. Toliko pa se Paraguajci nočejo ponižati in je zato spor običal na mrtvi točki v kljub prijateljskemu posredovanju cele skupine ameriških ljudovlad.

DUNAJSKA VEŠALA

Procesi proti nacionalnim socialistom, ki so se udeležili vstaje, tekom katere je bil umorjen kancelar Dollfuss, se še vedno nadaljujejo v vseh večjih avstrijskih mestih.

V ponedeljek je dunajsko vojno sodišče spet obsodilo na smrt četverico policijskih uslužbencev ki so sodelovali pri napadu na kancelarsko palačo: Leeba, Hackla, Wohlraha in Maitzena. Obsodba je bila izrečena ob 19.15, štiri ure pozneje pa so vsi štirje že bili obešeni.

Iz dosedanjih razprav pred sodišči je razvidno, da je bil močno zapleten v vstajo avstrijski poslanik v Rimu Rintelen, ki si je pozneje skušal vzeti življenje, a se je samo težko ranil in leži sedaj v bolnišnici. On in nekatere druge "višje glave" so prav gotovo najbolj odgovorni za julijske dogodke v Avstriji. Radovedni smo, ali bodo tudi te glave končale na vešalih, kamor spravljajo sedaj s tako veliko vneto podrejene ljudi, ki so koncem koncev samo sledili hujskanju in... obljubam odgovornih gospodov.

Iz poročil, ki so jih objavili listi o poteku procesa, smo doznali, da se zgoraj navedeni policaji niso nikakor junaško obnašali. Eden izmed njih, poročen mož, se je celo vprilo sodnikov in občinstva razjokal kakor otrok. Morda je takrat mislil na ženo in na deca. Ali ni verjetno, da je vprav radi te svoje dece postal "upornik", ker je gojil upanje, da bo tako prišel do boljše plače? Pravijo, da bi se bili dogodki v Avstriji povsem drugače razvili, da je bil v kancelarski palači navzoč Rintelen, ko so jo zasedli nacijskeci; on bi bil prevzel vlado in ubogi policaj, ki so ga ta teden obesili na Dunaju, bi ne bil končal na "gavgah", marveč bi bil postal čislani komisar, ki bi ga spoštovali kot vzglednega rodojluba...

V takšnih slučajih je politika hujša kakor loterija...

S tem nikakor nočemo opravičevati sodelovanje policajev pri vstaji. Policaji so za to na svetu, da vzdržujejo red, ne pa na to, da sami povzročajo nered ali pa da pri njih sodelujejo. Tako zahteva njihov politik. Vendar pa bi se za revnega policaja mogla najti, pri najmanjši dobri volji, kakšna olajševalna okolnost, ki bi mu rešila vsaj glavo, dočim bi takšno olajševalno okolnost težje našel pri onih "višjih". In zato smo radovedni, ali bo paragraf tudi za Rintelena tako strog.

ITALIJANI SO ŽE REŠILI DOMOVINO

Italijanska uradna agencija "Stefani" poroča, da so čete, ki so bile odposlane na severno in severovzhodno mejo radi dogodkov, ki so se odigrali 25. julija v Avstriji, dobile sedaj povelje, naj se spet vrnejo v svoje stare vojašnice. Umikanje regimentov z meje se je že začelo.

K VELIKEMU ŠTRAJKU V SAN FRANCISCO

Zgoraj: pogled na veliko kalifornijsko pristanišče, kjer se je bil radi stavke ustavljen ves promet. V zgornjem kotu je E. Boynton, zastopnik delodajalcev, v spodnjem pa A. Furuseth, predsednik mednarodne zveze pomorščakov, ki je zastopal stavkujoče delavstvo. Spodnja slika kaže skupino nacionalnih gardistov — katere je bil mobiliziral kalifornijski guverner, da bi preprečil izgrede

ARGENTINSKE VESTI

Finančni minister o gospodarstvom položaju

Finančni minister dr. Pinedo, ki je bil radi boleznj dalje časa na dopustu, je pretekli ponedeljek spet prevzel svoje posle. Tekom njegove odsotnosti iz Buenos Airesa so nastopili važni dogodki za argentinsko narodno gospodarstvo. Cene najvažnejših poljedelskih produktov so poskočile, kar je vzbudilo v trgovskih krogih optimizem, ki se je takoj začel odražati tudi na prostem denarnem trgu: vrednost pesa je začela rasti.

Radi teh važnih dogodkov so bili novinarji seveda radovedni, kaj in kako misli o njih finančni minister, pa so ga zato naskočili z vprašanji.

Minister je pred vsem zanikal vesti, ki so se začele širiti v zadnjem času, da namerava vlada izvesti ponovno konverzijo državnega dolga. Glede izboljšanja cen poljedelskih proizvodov je dejal, da je to nad vse razveseljivo. Če se cene vzdržijo, bo prihodnje leto za Argentinijo dobro leto, tudi če bo letina samo normalna in ne izredno dobra. In to pomeni že mnogo za današnje čase, ko je prav malo takšnih dežel, ki lahko z zaupanjem gledajo v bodočnost. Ker je Argentinija pretežno agrarna država — saj je industrija tu še v povojih — je njen položaj odvisen od prodaje žita in mesa; če se žito in meso dobro prodaja, je gospodarski položaj dober, v nasprotnem slučaju pa slab. Kriza je v zadnjih letih tako močno pritiskala tudi Argentinijo, ker so cene pšenice, koruze, lanu in mesa tako strašno padle in se je tudi prodaja skrčila radi konkurence drugih dežel, ki so izvoznice žita, in pa radi pretiranega protekcionizma — Letos pa izgleda, da se bo Argentinija okoristila, ker so letine v mnogih konkurenčnih deželah slabo izpadle.

Minister meni, da se cene na notranjem trgu ne bodo mnogo spremenile, v kljub izboljšanju pesa, saj so se pokazale zelo stabilne tudi v času, ko je vrednost pesa padala.

Svoje devizne politike vlada ne namerava spremeniti. Napram višanju vrednosti pesa na prostem trgu se je zadržala povsem pasivno, intervenirala pa bo le v slučaju potrebe, da prepreči prevelike oscilacije.

Predsednik se je vrnil

Predsednik gen. Justo se je vrnil s svojega 14 dnevne potovanja po severnem delu republike. V ponedeljek je bil svečano sprejet v vladni palači, narkar je takoj spet prevzel državne posle.

Draga vožnja

Poročali smo svoj čas o nesrečni vožnji letala, v katerem se je vozil notranji minister s svojimi tremi spremljevalci; izmed potnikov si je bil le eden zlomil nogo, dočim so se ostali le nekoliko opraskali. Na lice mesta sta brž prihitela dva zdravnika iz bližnjega kraja Metana, da sta ranjence obvezala. Novinarji so izvohali, da sta zdravnika poslala te dni račun za svoje delo; zaokročila sta ga na dvajset tisoč pesov! Moža sta pač dobro izrabila izredni dogodek. Saj se ne zgodi vsak dan, da bi ministri... padali z neba.

Pasji seznam

Mestni očetje so odobrili naredbo o boju proti pasji steklini, ki določa, med drugim, da se bodo morali vsi psi v Buenos Airesu vpisati v poseben seznam ter bodo morali nositi okrog vratu posebno pločevinasto znamko ki jo bo izdal občinski urad. Za vpis bo treba plačati pet pesov. Lastniki onih psov, ki se bodo sprehajali po mestnih ulicah brez te občinske kolajne, bodo morali plačati po 20 pesov globe — seveda le, če bo pes tako zvest, da bo občinske nadzornike vodil do gospodarja.

Železničarji proti znižanju plač

Železniške družbe se že skoro dve leti pogajajo z železničarji, združenimi v dveh velikih organizacijah — "Union Ferroviaria" in "Fraternidad" — da bi pristali na znižanje plač. Družbe so svojo zahtevo utemeljevale z dokazovanjem, da so se njihovih dohodki radi krize močno skrčili. Sedaj so železničarji končno odgovorili, da na znižanje plač ne pristanejo in da tudi družbe nimajo pravico takšnega znižanja zahtevati, ker se je promet na železnicah začel v zadnjem času spet večati.

Prekrščene ulice

Navada, da se spreminjajo imena ulic, ni nič kaj hvalevredna, a je tu zelo v modi. Mestni očetje so sklenili prekrstiti naslednje ulice: ulica Colorado se bo odslej imenovala José Regozza, ulica Salado dobi ime Tomas Liberti, Avenida del Monte pa so prekrstili v Belisario Roldan.

Za zaščito dece

Na podlagi sklepa mestnega sveta se ustanovi v Buenos Airesu poseben zavod za zaščito zapuščene in osirotele dece. Kot prvi prispevek občine za udejstvitev tega načrta je bilo določenih 50.000 pesov.

Mestni svet je obenem pooblastil intendanco, da uporabi do 100.000 pesov za nakup obleke in obuvala, ki se ima razdeliti med ubožno šolsko dečo v glavnem mestu. Poseben odbor bo moral razdeliti darove tekom 45 dni med buenosaireške šole, otroke pa bodo obdarovale posebne učiteljske komisije, ki bodo poslovale v vsaki šoli.

Davka ni hotela plačati

Znana francoska operna pevka Lily Pons, ki je tudi letošela v Colónu, se je sprla z davkarji. V letih 1932 in 1934 je bila zaslužila s svojim petjem v Argentiniji lepi vsotici: 60 tisoč in 130 tisoč pesov. Od tega dohodka je davkarji terjala 14.595 pesov dohodninskega davka, ki ga pa francoska umetnica ni hotela plačati. Zadeva je prišla pred sodnika, ki je odredil "embargo". V opernem gledališču, kjer se je imela posloviti s koncertom od svojih tukajšnjih častilcev, se je zglasil uradnik, da bo pri blagajni zaplenil dohodke koncerta. Mož postave pa se je uštel, ker ni računil z žensko trmo. Lily Pons je namreč koncert odpovedala, češ da se ne počuti dobro. Zasluženi denar je bila umetnica že sproti nakazala v Evropo in davkarji ni preostalo drugega, nego da je zaplenila del njene garderobe.

Gospa Lily, ki je bila tu zelo priljubljen sopran, je jezna, zapustila deželo in ta davkarska afera je zapustila tu zelo neprijeten vtis. Listi so o zadevi mnogo pisarili.

Roparski napad

V soboto ponoči je začelo goret v Hotelu Vascongada v Comodoru Rivadaviji. Ogenj se je brž širil ter zajel ves sprednji del, ki je bil iz lesa in pločevine. Brž so začeli gasiti ter se jim je posrečilo rešiti vsaj del poslopja. Moža, ki je ponoči varoval hišo, so našli umorjenega na sosednem neobzidanem zemljišču. Zato domnevajo, da so bili roparji na delu.

Izseljensko društvo "Tabor"

vabi vse naše izseljenke in izseljence na svojo

PRVO PRIREDITEV

ki se bo vrtila v nedeljo, 19. avgusta t. l., v dvorani "XX Settembre", ul. Alsina šte. 2832.

S P O R E D :

1. Smetana: Potpuri iz opere "Poljub", za orkester.
2. Nagovor.
3. Deklamacija.
4. Železnik: "Jutro", mešan zbor.
5. Deklamacija: Učenka Slov. osnovne šole v Bs. As.
6. Ipavec: "Milada", mešan zbor.

Odmor

7. Schoenherr: "Zemlja", življenjska komedija v treh dejanjih.

Po sporedu prosta zabava in ples. Začetek ob 16 uri

Vstopnina: \$ 1.—; za člane društva "Tabor": \$ 0.50.

Mestni tlak

V Buenos Airesu gredo iz žepov lastnikov zemljišč vsako leto ogromne vsote za tlakovanje ulic. Ljudje pa se premnogo krat pritožujejo, da s tlakom ni vse v redu. Njihove pritožbe so našle pretekle dni odmev tudi v mestnem svetu, ko je svetovalec Gómez poročal o raznih nepravilnostih, ki upravičujejo pritožbe meščanov. V cenah na pr. so velike razlike. Pred nedavnim so v ul. Victoria postavili nov tlak po 33 pesov kvadratni meter; ob istem času je neka druga družba tlakovala ul. Cnel. César Díaz po 43 pesov kvadr. meter. Poleg tega se dela izvršujejo ponekod tako, da se že čez par tednov pokažejo v novem tlaku luknje. Svetovalec Gómez zatrjuje, da so temu krivi občinski inšpektorji, ki se vozarijo po mestu v avtomobilih podjetnikov in ki ne mežijo le na eno oko, marveč na obe...

Dobrodelne znamke

Vlada je pooblastila odbor za socialno pomoč, da izda pol milijona dobrodelnih znamk po 10 centavov z napisom "Pro trabajo", katerih izkupiček se ima uporabiti za pomoč brezposelnim. "Junta de Ayuda Social" namerava postaviti nove barake, v katerih bodo brezposelni prebivali ter prejeli tudi brezplačno hrano.

BOJI V CHACU

Paragvajska vojska je zasedla bolivski "fortin" Picuibo ter zajela lepo število nasprotnikov. Poročilo vrhovnega poveljnika paragvajske vojske gen. Estigarribije navaja, da je bilo zaplenjeno tudi mnogo vojnega materiala in živeža.

☆ ★ ☆ ★ ☆ ★

Dragi starši!

Kaj je za Vas od največje važnosti? Brez dvoma: dobra vzgoja Vašega otroka. Brez posebnih stroškov in z vsem zaupanjem lahko izročite svojega sinčka na vzgojo slovenskemu zavodu.

ASILO LIPA, Villa Madero, C. G. B. A. (Bs. Aires)

SLOVENSKA GOSTILNA

CALLE TRELLES 1167 BUENOS AIRES

(Pol kvadre od Gaone 2400)

ZBIRALIŠČE NAŠIH ROJAKOV OBŠIRNI PROSTORI
TER IGRIŠČA ZA KROGLE IN KEGLJE

Ples vsako nedeljo - Domača - postrežba - Zmerne cene

- Vsak rojak je dobrodošel -

Francoski obisk na Poljskem: General Debenedy stiska roke poljskim častnikom.

Jutri, v nedeljo, ob 4. pop., velika prireditev v ul. Alsina 2832

★ SLOVENCİ DOMA IN DRUGOD ★

VESTI IZ DOMOVINE

Gladovna stavka v Trbovljah

Trboveljska premogovna družba je s 1. julija sklenila spet znižati plače uradnikom in rudarjem; prvim za 8 od sto, drugim pa za 6 od sto. Ta sklep je naletel na obupen odpor posebno pri delavstvu, ker so plače že itak tako nizke, da se rudarji komaj skromno preživljajo: poleg tega je bilo znižanje mezd neupravičeno tudi radi tega, ker se položaj TPD ni v zadnjem času prav nič poslabšal. Družba je le hotela izkoristiti ugodni položaj, ki jo je zanjo ustvarilo veliko pomanjkanje dela ter s tem združena obilica delovnih moči.

Rudarji so svojemu protestu dali duška na način, ki je za Slovenijo nekaj povsem novega: začeli so z gladovno stavko v rovih. Med rudarji se je takoj razširila parola: vsi v rove in nihče nič jesti, dokler družba ne umakne krivičnih pogojev. Gladovni štrajk se je začel 3. julija ponoči; rudarji so odhajali ob določeni uri v rove, iz katerih se niso več vračali. Ko so jim žene naslednjega dne začele dostavljati hrano, so jo rudarji odklonili. Ta obupna gesta trboveljskih trpičev je naredila globok vtis v vsej državi, posebno pa v Sloveniji. Škofa dr. Rožman in dr. Tomažič sta pisala lastnoročni pismi TPD ter jo prosila za popustljivost. Za stvar pa se je začela takoj zanimati tudi vlada in je minister dr. Ulfanski osebno interveniral.

Tako se je zgodilo, da so se 6. julija popoldne pričela pogajanja med zastopniki rudarjev in družbo in sicer po ministrih direktivah in njegovim osebnim vodstvom. Ko so rudarji imeli zadostna zagotovila, da se krivica prepreči, so začeli zapuščati rove. Mnoge, ki jih je bilo gladovanje oslabilo, so morali z avtomobili prepeljati na njihove domove.

Ta način štrajka so prvi uvedli japonski rudarji pred 11 leti, predlanskim se je ponovil na Poljskem, letos pa v Trbovljah.

Združenje borcev spremenilo pravila

Poročali smo svoj čas, da so jugoslovske oblasti prepovedale vse javne shode Združenja jugoslovskega borcev. Prepoved je izdal notranji minister z motivacijo, da delovanje organizacije ni v skladu z društvenim zakonom, ker ne obsega vse države, marveč je omejeno samo na Slovenijo. Borci so se radi tega odločili spremeniti pravila tako, da bo "Boj" raztegnil svoje delovanje na vso državo.

V Ljubljani se je vršil zbor, ki je nova pravila odobril v celoti, nakar jih je sprejel tudi banovinski odbor združenja. Na zboru so borci razpravljali tudi o drugih vprašanjih. Ker postaja potreba po lastnem dnevniku, ki bi širil ideje borcev, vedno večja, nameravajo preurediti v dnevnik svoje glasilo "Prelom", ki izhaja sedaj tedensko. Predložen je bil zboru tudi na črt za kroje borcev: srajce bodo iz belega platna, obušalo gorenjski škornji, hlače jahalne, pokrivalo pa šajkača.

Posvetitev nove cerkve v Ljubljani

Dne 1. julija je ljubljanski škof dr. Rožman posvetil v novoustanovljeni bežigraski fari cerkev sv. Cirila in Metoda, za katero je izdelal načrte arhitekt Jože Plečnik. Prvo mašo v novi cerkvi je daroval hvarski škof dr. Pušič.

Požari

V Begunjah je nastal požar, ki je uprepelil tri skednje in tri kozolce, 55 voz sena ter razno poljsko orodje. Škodo trpijo L. Bomač, I. Brezec ter Fr. Obreza. Domnevajo, da je zanetila zločinska roka.

Na Javorju pod Kamniškimi planinami je zgorelo gospodarsko poslopje vdove Ivane Urhove. V plamenih je poginilo tudi več glav živine. Vdova trpi preko 100.000 dinarjev škode, ki ni krita z zavarovalnico.

Domovinski listi so polni poročil o požarih zdaj v tem, zdaj v onem kraju Slovenije. V mnogih slučajih ugotovijo, da je bila na delu zločinska požigalčeva roka, pravih krivcev oblasti pa le ne morejo izslediti. Posebno hudo je na Štajerskem, v kotu od Poljčan proti Ptuj, zlasti na Dravskem polju. Že tekom letošnjega leta je bila v teh krajih preko sto požarov, ki so povzročili pet milijonov dinarjev škode. V marsikaterem slučaju imajo na sumu lastnike požganih domov same, ki so zavarovali svoje domačije preko hesnične vrednosti.

Smrtna kosa

V Ljubljani je umrl, v starosti 64 let, pater Salvator Zöbec, ki je bil pred svetovno vojno nekaj let gvardijan na Sv. Gori pri Gorici. Podlegel je raku.

Sprememba v vladi

Dne 10. julija je bil razrešen svojih dolžnosti prometnega ministra g. Svetislav Mitosavljevič in postavljen na razpoložanje. Zgodilo se je to radi težke bolezni, ki mu onemogoča izvrševati posle. Za njegovega naslednika v prometnem ministrstvu je bil imenovan Ognjeslav Kuzmanovič iz Jaše-Tomiča v dunavski banoviti, ravnatelj tehniške direkcije beogradske občine in bivši pomočnik nekdanjega prometnega ministra dr. Korošča.

Proces proti komunistom v Mariboru

V Mariboru sta bila obsojena 28 letni učitelj Milan Apih in 24 letni njegov stanovski tovariš France Franč vsak na šest mesecev strogega zapora, ker sta delala komunistično propagando. Štiri druge obtožence je pa sodišče na istem procesu oprostilo.

Koliko spravijo ljubljanci po grlu

Razne domače kapljice, kakor cviček, dalmatincec, jeruzalemelec, pekrčan itd., pa tudi navadno pivo in kar je še drugih takšnih pijač, imajo v Ljubljani velike čestilce. Statistika pravi, da polokajo ljubljanski meščanje za nič manj ko 60 milijonov dinarjev na leto.

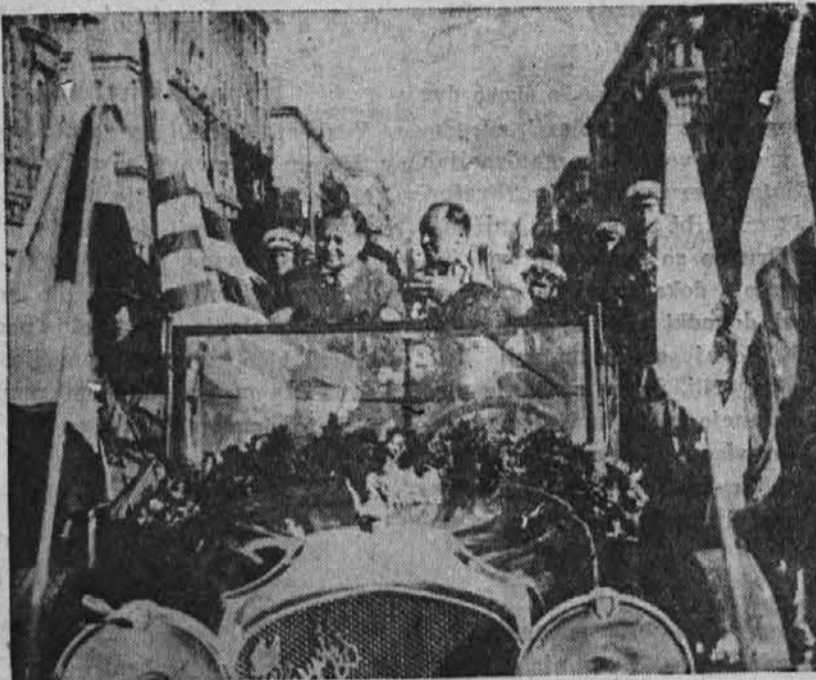
Znižanje obrestne mere

Na seji, ki jo je imel 9. julija, je upravni odbor Narodne banke znižal obrestno mero za eskont na 6 in pol od sto, za lombard, posojila pa na 7 in pol od sto. To znižanje obrestne mere za pol odstotka pomeni tudi znižanje zakonitosti obrestne mere od sedanjih 11 in pol na 11 od sto, kar bo pomenilo precejšnjo razbremenitev dolžnikov.

Stari grobovi na Pohorju

V bližini Habakuka je profesor Baš, zgodovinar in raziskovalec, spet izsledil prastaro grobišče. Izkopal je že nekaj grobov, v katerem je našel tudi ostanke oglja, ki je baje konstanjevo. Če je to res, potem bi to bil dokaz, da je bilo v pradavnih časih na Pohorju toplejše podnebje, saj danes kostanj v takšni višini ne uspeva.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Sprejem prekoceanskih letalcev bratov Adamowicz v Varišavi

VESTI S PRIMORSKEGA

Aretacije v Trstu in Nabrežini

Dne 5. julija je tržaška policija aretirala 16 delavcev, med katerimi je osem Slovencev. Oblasti pravijo, da so pri njih našli italijanske in slovenske letake, ki pozivajo ljudstvo, naj se s silo upre fašističnemu režimu. Večina teh aretirancev so bili že dalj časa brez posla. Fašistične oblasti jih bodo najbrž izročile posebnemu tribunalu za zaščito režima.

Delavce je ovadil neki njihov bivši tovariš, katerega so bili izključili iz svojih vrst radi nepoštenosti. Maščeval se je s tem da jih je denunciral in je baje tudi ukrenil tako, da je policija zasegla mnogo obremenilnega materiala.

Tudi iz Nabrežine poročajo o številnih aretacijah. Zadnje dni junija so karabinerji spravili v zapore več mladeničev, med katerimi so: Milan in Albin Perrot, Anton Doria, Josip Burger, Jordan Martinis. Aretirali niso vseh naenkrat, ampak enega za drugim. Oblasti jih dolžijo protifašistične propagande ter jih nameravajo izročiti rimskemu tribunalu.

PROTI SLOVENSKEMU CERKVENEMU PETJU IN MOLITVI

Da se res dosledno izvaja fašistično nasilje nad vsem, kar ni italijanskega, se opaža tudi v Idriji. Ko so se pred praznikom sv. Rešnjega Telesa vršile vse priprave, da se čim dostojnejše in slovesnejše izvrši procesija, so fašisti iz Idrije delali na vse pretege, da bi preudniku. Domačine je to vmešavstvo let se vršijo procesije s prepevanjem slovenskih nabožnih pesmi, kar je posebno fašistom zelo neprijetno. Tako sta se znani politični tajnik Mutto in ing. Ricci odpravila k dekanu, da bi ga prisilila, da bi prepovedal slovensko petje. Toda s tem se niso zadovoljili ter so še naprej šikanirali dekana. V vsej naglici so ga poklicali, da se mora nujno zgledati na uradu "Publica sicurezza" in mu zopet žugali in dajali prepovedi. Na žalost se je to tudi zgodilo. Petja na procesijo ni bilo skoro nič, le nekaj so zapeli pri blagoslovu.

22. junija pa je bil tradicionalni idrijski rudarski praznik, obletnica odkritja glavne živosrebrne žile, to kar je razširilo sloves idrijskega mesta po vsem svetu. Tega dne je v Idriji največji praznik s procesijo. Vsako leto so pri procesiji nastopile tudi belo oblečene deklice, katerih je bilo tudi čez sto. Letos pa je vse to odpadlo.

Domačini so bili za to zelo razburjeni. Istega dne je bila stara tradicionalna rudarska veselica. Te se je udeležilo jako malo domačinov, bilo je prisotnih le nekaj Italijanov, ki so zaposleni pri idrijskem rudniku. Domažine je to vmešavanje v stare tradicionalne običaje zelo vznemirilo.

"Slovenec" poroča:

Že staro izročilo govori o prošnji procesije v Ledinah na dan sv. Janeza, 24. junija. Tudi letos so prosili dovoljenje za procesijo. Fašistična oblastva so procesijo odobrila — toda s pripombo — da se med procesijo ne sme peti slovenski! Procesija se je vršila in bogve po kolikih stoletjih se je zgodilo, da ni bilo med to procesijo slišati več slovenske nabožne pesmi. Takšna je verska svoboda pod fašistično Italijo! Toda to še ni bilo dovolj. Orožniki so prekinili vernike, ko so molili v slovenskem jeziku in prepovedali moliti slovenski! Ljudstvo se je razburilo do skrajnosti. Še čudno da ni prišla do hujšega incidenta in do prelivanja krvi. Ubogi ljudje! Tiska in strašna beda, prava lakota jih tare in še niti moliti ne smejo več!

KAZEN ZA "GREH"

Goriška mestna občina ima tudi nekaj takšnih belih vran med svojimi uradniki, ki razumejo slovenski jezik. Zgodilo se je, da je prišla na mestni urad neka kmečka ženica, ki se je obrnila do službujočega uradnika radi informacij. Ker ni zna la ženica niti besedice italijanščine, je bil uradnik prisiljen govoriti z njo v uradu slovensko. S tem se je hudo pregrešil, kajti čez en mesec, t. j. 1. julija je dobil odlok, da je odpuščen radi "nezanesljivosti".

Z MIRNIM SRCEM SE LAHKO ZATEČETE

V
ZASEBNO KLINIKO

Calle Ayacucho 1584 U. T. 41 - 4985 Buenos Aires

V VSAKEM SLUČAJU

KO ČUTITE, DA VAM ZDRAVJE, ZDRAVNIKE IN NAJMODERNAŠI KLINIKI SPECIALIZIRAN NI V REDU. NAŠLI BOSTE V NEJŠE ZDRAVSTVENE NAPRAVE

UPRAVITELJ NAŠ ROJAK DR. K. VELJANOVIČ

NAŠA KLINIKA JE EDINA SLOVANSKA KLINIKA, KI SPREJEMA BOLNIKE V POPOLNO OSKRBO, IN SICER PO JAKO ZMERNIH CENAH. IZVRŠUJEMO TUDI OPERACIJE

POSEBEN ODDELEK ZA VSE ŽENSKÉ BOLEZNI IN KOZMETIKO

Sprejemamo od 14. do 20. ure.

Iz Renč

Zidarji iz Renč so znani tudi izven mej svoje ožje domovine zaradi vestnega in točnega zidarskega dela. posebno pa na Goriškem in Tržaškem. Hodili so tudi v tuje kraje s trebuhom za kruhom. Te, ki so hodili v tujino, ločimo pravzaprav v dve skupini: v sezonske delavce in v izseljence. Prvih je največ in ti so navadno delali v tujini po nekaj mesecev, posebno poleti in spomladi, nakar so se v začetku zime ali že prej vračali domov, kjer so opravljali v prostem času kmetijska opravila na svojih domačijah. IZSELJENCEV je bilo pred vojno le malo. Po vojni pa se je njihovo število znatno povečalo. Veliko se jih je naselilo za stalno v Argentinijo, kjer so se še edino lahko naselili, ker so Združene države kaj kmalu ustavile dotok tujcev. Sicer pa se jim v Argentiniji ni slabo godilo, ker se je tam mnogo zidalo in je bilo dovolj dela. Manjše število se jih je izselilo v Francijo, a le malenkost v druge države.

Sezonski delavci so prihajali že pred vojno na Kranjsko in v druge tedanje dežele, kjer so jih zaradi pridnosti zelo spoštovali. Renški zidar je dobil povsod delo, kamor je šel, in povsod so ga radi sprejeli. Ko je končala svetovna vojna, je bilo precej dela na Goriškem in drugod, kjer je svetovna vihra razdejala domove tisočim in tisočim. Pomno renških zidarjev se je odpravilo drugam.

Mnogo jih je šlo v Jugoslavijo, posebno v Ljubljano, Zagreb, Beograd. Veliko pa se jih je podalo še dalje. Že pred vojno so hodili v Švico in Nemčijo, in tako tudi po vojni. Takrat se je v tujini dobro zasluzilo, ker je bila še dobra konjunktura. Toda nastopila je doba svetovne krize. Delo v tujih deželah je začelo pojemati. Vedno več renških zidarjev je ostajalo doma. Zato so začeli iskati dela v svoji okolici na Vipavskem in Goriškem, da so tako preživljali vsaj svoje družine.

Tako zidajo sedaj vojašnice v Ajdovščini in pri Vipavi. Delajo jih neke tvrdke iz Neaplja. Te tvrdke so tudi vzele na delo delavce iz južnih krajev, po dolgem moledovanju pa tudi nekaj domačinov. Pri pomniti je treba, da so domači zidarji pri teh delih popolnoma zapostavljeni. V Italiji je namreč zakon, po katerem se morajo najprej zaposliti pri delih v provinci delavci iz iste province. Če so pa ti že zaposleni, se morajo zaposliti delavci iz najbližjih pokrajin in nato oddaljenjih. Tega seveda pristojne oblasti nikakor nečije upoštevati.

Že večkrat smo pisali, da se v Julijski krajini zaposlujejo delavci iz "regna", čeprav je vse polno domačih, ki sede doma prekrizanih rok. Pa še druga veliko večja krivica se je zgodila domačim zidarjem. Po nekaj dnevih so te domače zidarje, kar na lepem odpustili z dela in jim "lepo" povedali, da za delo niso zmožni! Renški zidarji, ki so delali v Švici in drugod in kjer še sedaj delajo, so tam zelo spoštovani zaradi svojega vestnega zidarskega dela. Če ne bi znali delati to, kar zahteva njihov stan, bi jih gotovo ne sprejela tujina na svoja dela. Za izobrazbo renških zidarjev je bila že prej v Renčah obrtna šola. Torej vse to popolnoma izključuje sumnjo, da ne znajo delati. Zraven tega pa se še domače delavce protizakonito zapostavlja in se daje prednost favoriziranim delavcem iz "regna".

Iz vsega tega je razvidno, da za domačine Jugoslovane zakoni ne veljajo. Naši ljudje so po italijanskem mišljenju manj vredni, zato ni dvoma, da jih hočejo fašisti ne le narodno, ampak tudi in pa predvsem gospodarsko uničiti.

SMRTNA KOSA

Dne 22. junija t. l. je umrl v Podgori g. Anton Klančič, veleposestnik, dolgoletni župan podgorski, deželni poslanec in odbornik. Bil je zvest in marljiv sodelavec pok. dr. Antona Gregorčiča ter zlasti na gospodarskem polju odličan strokovnjak in svetovalec našega ljudstva. Dolgo let je bil tudi načelnik goriškega cestnega odbora in član okr. šol. sveta za goriško okolico. Doživel je zelo visoko starost in se je do zadnjega rad spominjal vseh, ki so sodelovali pri javnem plodonosnem delu na Goriškem. Blag mu bo di spomin! Preostalim naše sažalje!

DVOJE NESREČ.

Marija Brajkovič, stara 25 let, iz Bazovice, se je po nesrečnem naključju utopila v Rocoču, ko se je vračala ponoči domov.

Avgusta Stergarja, starega 11 let, je zasul plaz v gramozni jami na Kolovratu pri Ričinju. Po dolgotrajnem odkopavanju so ga vendarle našli, a vsaka pomoč je bila zaman, ker je bil že mrtev.

POTURICE ČASTIJO

V Dutovljah na krasu so se zbrali topničarji, da prisostvujejo ustanovitvi sekcije rezervnih topničarjev, ki se naziva po slovenskem izdajci Jožefu Cerkeniku, kateri je bil leta 1928 od neznanne roke ubit v Skočjanu kot eden prvih kraških renegatov. Na slavo je prišlo mnogo fašistov iz Trsta, med njimi tudi prefekt Tiengo.

AJDOVŠČINA IMA ITALJANSKEGA ŽUPNIKA

Na mesto g. Fona, ki je moral zapustiti svoje mesto radi intrig Sirottijevega protežiranca balillskega kateheta Tagnina, je prišel župnikovat v Ajdovščino don Dorbolo, ki je bil do sedaj župnik v Stolbenku v Beneški Sloveniji. O njem pravijo, da je fašistični zaupnik in da je bil svoj čas že pred cerkvenim sodiščem radi svojih denuncijacij proti duhovnim sobratom.

Na praznik sv. Janeza je bilo slovesno ustoličenje novega župnika. Don Dorbolo si prizadeva, da bi si pridobil simpatije prebivalstva s tem, da govori slovensko z ljudmi ter jim razlaga, da bi si ne bil nikdar mislil, da bo našel tako pridne in dobre farane.

KAKO PROPADAJO SLOVENSKE VASI

V Šembijah pri Knežaku se je 4. pr. m. vršila dražba. Izterjevalci so prišli v vas, da bi prodali zarubljeno živino. Tako bi prišla na prodaj vsa živina šembijskih posestnikov razen petih gospodarjev. Na vasi pa so se zbrale žene z otroki, ki so s kričanjem, vpitjem in jokom primorale izterjevalce da so odšli iz vasi.

PRITISK NA MALE TRGOVCE

Pred kratki so znižali državnim uradnikom plače od 6 do 12 od sto, privatnim ustuzbencem pa od 7 do 10 o/o. Obenem s tem ukrepom je bil izdan ukaz, s katerim morajo vsi mali trgovci znižati cene na drobno za približno 10 o/o. Ta ukrep je silno vznemiril malega trgovca. Kajti kdor se kolikor toliko spozna na italijansko gospodarske razmere, posebno še na trgovske, lahko popolnoma opraviči to nezadovoljnost. Mali trgovec kupi blago od trgovca na debelo. Vzemimo primer, da plača za stot riža 80 lir, potem naj ga pripelje v svojo vas, naj plača vsemogoče takse, davke in doklade, naj vsteje režijske stroške in nakoncu vseh koncev mora prodati riž po 1.80 L, kakor to zahteva cenik, ki so ga izdale oblasti. — Vse cene na drobno so strogo stalne. V vsaki trgovini mora viseti cenik z navedbo blaga in cen. — Goriški trgovci so poslali v tej zadevi odposlanstvo k prefektu. Ta pa jih je kratkoma zavrnil, češ da so odredbe prišle iz Rima in so torej polnomočne ter jih ne more spreminjati.

KER JE PRETEPAL FAŠISTA

Dne 2. julija je prišlo v gostilni "Al Cavallino" do pretepa med nekim slovenskim delavcem in nekim miličnikom. Sporekla sta se zgolj radi osebnega sovraštva, ki sta ga že dalj časa gojila med seboj, dokler ni ob lani priliki v gostilni izbruhnilo na dan. Seveda je bila takoj zraven policija, ki pa je aretirala samo delavca, čeprav so prisotni izjavili, da je pričel pretep miličnik, ki je na nesramen način silil v njega in ga psoval s "ščavo" in slično.

Nenavadna "miš"

V vasi Koprivni blizu Bihača živi 27 letni seljak Lazo Stikovac, ki je po vsej okolici znan kot čarovnik, ki ponoči na debelo pokončava miši. Gospodarji, ki jih tepe ta nadloga, ga najemajo, da ponoči pobija njihove miši, in ga za to tudi plačajo. Ponoči se Stikovac zapre v poslopje, kjer gospodarijo miši. Ko zjutraj poslopje spel odpro, najdejo okrog čarovnika cel kup pobitih miši. Mnogi v začetku niso verjeli in so mislili, da jih Stikovac vara. Toda napravili so poskuse in se uverili, da to ne drži. Preden so ga zaprli v poslopje, kjer naj bi ponoči ubijal miši, so ga natanko preiskali. Neke noči je Lazo ubil kar 135 miši, v nekem mlinu pa 110. Na vse prošnje, naj jim vendar pove, kako to napravi, odgovarja "čarovnik" z molkom. Pravi, da je to družinska tajnost ki mu jo je zaupal njegov oče in je ne sme izdati. Nekaj kmetijskih farotov se je nekoč skirilo v poslopje, kamor so zapdli Stikovca. Ponoči pa niso slišali drugega, kakor droben pis-

Cankarjevega "Hlapca Jerneja"

UPRIZORI "LJUDSKI O DER" V SOBOTO, 25. t. m.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

kajoč glasek, s katerim je Stikovac vabil miši in jih nato pobijal. Zjutraj pa so našli pri njem nad 100 pobitih miši.

VINO KOT RAZKUŽILO

Pariški zdravnik dr. Kling že leta in leta proučuje in ugotavlja, da se v vinorodnih krajih Francije niti tam, kjer imajo zelo slabo pitno vodo, nikoli ne pojavi tifus.

V krajih z okuženo vodo se epidemija tifusa redno ponavlja. Tudi v Franciji imajo ponekod zaostale kraje, da ljudje ne vedo, kaj pomeni, če stoje vodnjaki blizu gnojšč, ki niso cementirana, in se iz njih odteka gnojnica.

Zdravnik je napravil v svojem pariškem laboratorju niz poskusov, ki so brez izjeme pokazali, da imajo vse vrste vina, tudi takšne, ki ne dosežejo niti 9 stopinj alkohola, veliko moč nad bacili. Vina, posebno

močnejša, umore bacile v kužni pitni vodi že v desetih minutah. Vina z manjšim odstotkom alkohola, ki naravnost ne umore bacilov, jih pa vsaj toliko oslabe da ne morejo več izzvati bolezni, tudi če človek pije pokvarjeno vodo. Dr. Kling je spoznal, da močnejše vrste vin niti tedaj ne izgube svojega učinka na bacile, če jim primešamo do 50 odstotkov vode.

K tej ugotovitvi, ki je zanimiva za vse vinogradne kraje, torej tudi za nas, bi se lahko pripomnilo, da je aksiom, ki ga je postavil pariški raziskovalec, iz prakse jako dobro znan prebivalstvu v Furlaniji. Pri ofenzivi na Tilmentu l. 1917 so vojske uničile vse zaloge vina v pokrajini. Kmetje so takoj napovedali, da bo v najkrajšem času nastopil tifus. Niso se motili. Epidemija je nastopila in tako grozno razsajala, da je uničila na tisoče človeških življenj.

ZA KRATEK ČAS

Lenuhov izgovor
— Paznik: Vsi delavci nosijo po dve deski, ti pa samo po eno.
— Nič čudnega, gospod, oni so preleni, da bi 2krat napravili isto pot.
Človek na ulici ni varen.
— Ulice našega mesta so zdaj za pešce zelo nevarne.
— Prav praviš, skoraj ni dneva, da bi ne srečal tega ali onega upnika.

*****
Zobozdravnika
Dra. Dora Samojlovich de Falicov
Dr. Félix Falicov
Dentista
Trelles 2534 - Donato Alvarez 2181
U. T. 59 La Paternal 1733
*****

Clínica Médica "SLAVIS"

Ravnatelj: Dr. D. CALDARELLI

Upraviteljica: bolgarska rojakinja dra. Radka Ivanović
Vestno zdravljenje notranjih, želodčnih in srčnih bolezni.

SPOLNE BOLEZNI

(Kapavico in sifilis)

zdravimo po modernem in sigurnem nemškem načinu.

Posebna sprejemna soba in poseben ambulatorij za ženske, ki jih zaupno zdravijo zdravnice, specializirane v vseh ženskih boleznih.

Govorimo jugoslovanske jezike in sprejemamo od 10. — 12. uro ter od 3. — 7. popoldne

ZMERNE CENE

OLAJSKÉ ZA PLAČEVANJE

SAN MARTIN 522, II. nadstropje

U. T. 31 Retiro — 1619

